

Széljegyzetek a doni kozákokhoz

Ma este ötödször fogom hallani a doni kozákok kórusát. A hatodik esetet, mikor véletlenül Königsbergben sikerült őket elfognom rádió, nem számítom. Mikor először hallgattam őket, megítélésükről a szünet öt perce alatt nagy vita kerekedett. Én, akinek hiányzik az ugynevezett zenei műveltségem és embertársaim nagy többségétől eltérően ezt be is merem vallani, az ösztönös megítélés álláspontjára helyezkedtem. Fenntartás nélkül megmondtam, hogy az énekük nekem nagyon tetszett. Bizonyára azért volt ez így, mert rokonrezdüléseket tudott kiváltani a lelkemből és énem alaphangulatából. Mikor énekük közben behunytam a szememet, csodálatosan összetanult együttesükből egy orgona bugását véltem kiérezni.

Két szakértő nem osztotta az én laikusán szerény észrevételemet. Az egyiknek, aki hadifogsága idején megismerte Oroszországot, a minősítés ellen volt súlyos kifogása:

— Nem is doniak ezek, hanem szibíriakok...

Sajnos, még ma sem tudom, hogy ennek a földrajzi észrevételnek mi köze volt a doni kozákok énekéhez. A másik kritika már a lényegre érintette:

— Nem művészek ezek, hanem arústák.

A megítélésnek ez a módja az, amellyel szemben teljes tisztelettel óvást bátorodom bejelenteni. Anélkül, hogy a zenével és énekművészettel szemben a legcsekélyebb kritika jogát vindikálnám magamnak, a művészetnek bármely ágában az ilyen elskatulyázást nem tartom megengedhetőnek. A művészet jogcímét azért, mert valaki a technikában a virtuozitáshoz emelkedik, megtagadni nem lehet. A hitem az, hogy a művészetnek bármely ágát, zenét, irodalmat, festészetet csak abból az ősi emberi szempontból szabad megítélnem, hogy mennyiben alkalmas felemelő hatások kiváltására és mennyiben tudja megrezdíteni énemnek érző hurjait. A külső körülmények, megjelenési formák közömbösek. Egy kis kabarédalnak néha több köze lehet az igazi művészethez, mint a verejtékező kifaragott ünnepi ódának, sőt több művészet lehet az őstehetségű és nem iskolázott zene, bohóc csilingelésében, mint az olyan nagyigényű hangverseny-darabban, amely zeneelméleti szempontból kifogástalan, hangszerelése a szabályoknak megfelelő s amelyből csak az a kicsinység hiányzik, ami belemarkol az emberek lelkébe, szívébe.

A zene feltétlenül a legősibb, legáltalánosabb, de egyúttal a legkevésbé megfogható művészet. Az írás, a kép, a szobor meg van rögzítve előttem, elemezhetem, láthatom a vonalait, bírálhatom a részleteit. A zene az időben él és ha le is tudom fektetni hangjegyekbe, a művészi hatást elröppentésének pillanatában váltja ki belőlem. A zene megítélése ezért a legbizonytalanabb. Az objektív tényezők szerepe kisebb benne, mint a többi művészetekben; fokozottan függ a hallgatónak dispoziójától, érzéseinek hullámszásától és pillanatnyi befogadó képességétől is.

De általánosságban is a kulturembernek a zenéhez való viszonya kétféle lehet. Függetlenül magunkat a zenei előképzettségnek a kérdésétől, aminek a művészethez tulajdonképpen semmi köze sincs, a zene az egyik ember számára, akiben az ősi megérzések működnek, egy nagy belső élmény, átélés, az érzések megrezdülése, örömmujongás, bel-

ső kényszer, amely akkordokat érez ki a patak csobogásából, a hullám dübörgéséből, a naplemente színpompájából, sőt még a hegyek némaságából is. A másik ember számára a zene kultusza társadalmi kötelezettség, amely a jó modorhoz és a szociális elhelyezkedéshez tartozik. Erős a gyanum, hogy világszerte ez a réteg szolgáltatja a hangversenytermek közönségének nagyon jelentékeny hányadát. Ez az a tömeg, amely nem meri a művészetet szuverén módon élvezni, nem tudja magát a konvencióktól függetleníteni és értékkiteleit nem meri saját érzéseire alapítani.

Miért kellett ezt éppen a doni kozákokkal kapcsolatban így elmondanom? Azért, mert a hitem szerint minden alkotó és interpretáló művészet gyökere közös. Minden művészet alapjában véve az életnek nagy enyhítő körülménye. Csak ha ezen a nyomon járunk, tudjuk megtalálni a művészet lényegét. Így tudjuk magyarázat nélkül is megérteni, hogy miért nagyobb művész Beethoven, mint Mahler, aki pedig szintén komponált teljesen hibátlan szimfóniákat. Így tudjuk megérteni, hogy miért inkább művészet a jó operett, mint a rossz opera. Így tudjuk megérteni azt is, hogy kellő hangulat mellett Bartóknak egy dala miért váltja ki pontosan azt az érzést belőlünk, mint Adynak valamelyik költeménye. Itt van a magyarázata an-

Állandóan friss

HAUFF

FOTOCIKKEK

káphatók a

Segesváry-

Drogériában. 645

nak is, hogy miért hallhatjuk orgonabugásnak a doni kozákok énekét.

Az igazi művészet nagy, ősi ösztönből fakad és annál igazabb, mennél inkább meg tudja bennünk is ezt az ősi ösztönt szólaltatni. Ez az a művészet, amely át tud törni formát, teret és időt. Művészet pedig az, amit vissza lehet vezetni erre a nagy emberi alapérzésre. Minden egyéb nagyképűség és konvenció. Semmi közöm, hogy az énekes kozákok minek nevezik magukat, doniaknak, vagy szibíriakoknak, az sem érdekel, hogy artisták-e mesterségük szerint, vagy sem. Ezek a kérdések és a rájuk adott feleletek pillanatnyiak. A művészet ellenben örök.

Tonelli Sándor.

Hírek

V/26. Vasárnap. Róm. kath. F 1 Szentház. Protestáns F Szenth. Nap két 4 óra perckor, nyugszik 7 óra 42 perckor.

Somogyi könyvtár zárva. Múzeum nyitva délelőtt 10-től fél 1-ig.

Egyetemi könyvtár vasár- és ünnepnap zárva. Szegeden a gyógyszerárak közül szolgálatot tartanak: Leinzinger Gyula, Horváth Mihály ucca 9. (Tel. 352.) Moldvány Lajos, Ujszeged, Vedres u. 1. (Tel. 846.) Nyilassy Á. b. Kiss Lajos, Szilléri s.-ut. 11. (Tel. 1549.) Salgó Péter, Mátyás tér 4. (Tel. 296.) Frankó Andor, Dugonics tér 12. (Tel. 793.) Zakár örökösök, Valéria tér 1. (Tel. 695.)

Hősök napja

Kegyeletes ünnepségekkel áldoz ma Szeged közönsége az elesett hősök emlékének. Délelőtt 10 órakor a Felsőtiszpart melletti leventepályán az ünnepi program keretében Várhelyi József prelátus misét celebrál, szentbeszédet mond Zámbo Dezső tábori lelkész. Az ünnepi beszédet dr. Somogyi Szilveszter polgármester tartja. Ezután a szegedi leventék 264 fát ültetnek el az elesett hősök emlékére. A tiszparti ünnepséget diszfelvonulás fejezi be.

Délután 6 órakor az összes szegedi temetőben emlékünnepeket tartanak.

A zsidó hitközség előjárósága meghívja háborúviselt hitfeleit, a volt tartalékos tiszteket és a legénységet, továbbá a hősi emléktáblákon megörökítették hozzátartozóit és a közönséget a hősök ünnepére. Az ünnep sorrendje: vasárnap délelőtt 9 órakor istentisztelet az új zsinagógában, fél tíz órakor iskolai ünnepség az emléktáblák előtt, fél tizenegy órakor istentisztelet és a siremlék megkoszorúzása a cinteremben és a temetőben. Külön fentartott villamos negyedtizenegykor indul a Dugonics-térről a temetőbe.

— Szerdán lesz az évzáró egyetemi istentisztelet. Május 29-én, szerdán délelőtt 10 órai kezdettel tartja az egyetemi Bethlen Gábor Kör ezidei hetedik és egyben évzáró egyetemi istentiszteletét a szegedi református templomban. Az istentiszteletre ezután is mindenkit szeretettel hívnak meg.

— Halálozás. A szegedi tanítói karnak mély gyászja van. Meghalt özv. Tóth Károlyné nyugalmazott tanítónő, aki a tanítói pályán 46 éven keresztül a legnagyobb buzgósággal, széles tanügyi tudással és lelkesedéssel dolgozott. A 86 évet ért tanítónő a tanuló ifjúság ezreit oktatta nagy eredményel és az iskolai hatóság részéről több ízben megnyilvánult igazi elismeréssel. A szegedi tanítói kar nesztora, id. Tóth Károly, felsővárosi igazgató-tanító volt a férje, fia pedig Tóth Károly, volt belvárosi igazgató-tanító. Temetésén, amely vasárnap délután lesz a Dugonics-ucca 10. számú gyászházban, a szegedi tanítói kar testületileg vesz részt és koporsójára koszorút helyez.

— **Évzáró ünnepély a piarista gimnáziumban.** A kegyesrendi Dugonics András gimnázium június 2-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor az intézet dísztermében évzáró ünnepélyt rendez, összekötve a negyven éve érettségét tett tanulók találkozójával. Az ünnepély műsora a következő: 1. Juhász Gy.—König P.: Madách-kardal. Éneklő a gimnázium énekara. 2. Sajó Sándor: Magyar háromság. Szavalja: Bayer Miklós I. a) o. t. 3. Ünnepi beszéd. Mondja: dr. Dobay Gyula. 4. a) Habrik-Gaál: Üzenet... b) Petőfi—Kárpáti: Éj van. Éneklő a gimnázium énekara. 5. Vecsey Ferenc: Valse triste. Hegedűn előadja: Láng Andor VIII. o. t. zongorán kíséri Schill Fülöp VIII. o. t. 6. A beérkezett pályamunkák eredményéről beszámol Ortutay Gyula VIII. o. t., az Önképzőkör főjegyzője. Az intézetből távozóik nevében búcsúzik: Detrich Barna VIII. o. t., az Önképzőkör elnöke. 7. Krüger Aladár: Mozdonyok beszélgetnek Aradon. Szavalja: Till Ernő VIII. o. t. 8. Szent-Gály Gyula: Rákóczi indul. Éneklő a gimnázium énekara.

x **DONI KOZÁK KÓRUS MA 9-KOR.**

x **Füredőruhák,** Zwicli kötőde, Festő-u. 4. 634

— **A Katolikus Növendő népünnepélye.** A Szegedi Katolikus Növendő Egyesület június 2-án rendezendő népünnepélyére lázasan készül a rendezőbizottság. A sablontól eltérő új, szebbnél-szebb programba fognak a megjelentek gyönyörködni. Ezúttal is kéri az elnökség, hogy akik még nem számoltak el a sorsjegyekkel, szíveskedjenek azt az irodában (Korona-ucca 18. sz., első emelet) mielőbb eszközölni. Sorsjegyek 50 fillérért kaphatók mindenütt.

Autótaxi 300-as telefonon, olcsóbb lelt. Próbálja meg!
x Ma a Profétában záróra reggel 4 órakor. 473

Szeplő és májfolt

ellen biztos hatása

a Gerle-féle

Viola krém

Ára

próba tégely 50 fill.

nagy tégely 1 P.

Kapható a Kigyó patikában.

Kenyérpiac, Kárász sarkán. ucca

Női kalapokat

kalapkellékeket legolcsóbban vásárolhat a

Budapesti Női kalap Aruházban

Kelemen ucca 5. sz. 774 Alakításokat vállalunk.

Asztalosmunkát

elsőrendű kivitelben tervez és készít 775

Dobay Péter Mars tér 1. szám. Kérjen ajánlatot!

Gyermekruhák

1-12 éves fiúk és leánykáknak

a legjobb kivitelben rendelésre is

Pollák Testvérek 619

Csekonics u. és Feketesas u. sarkán.

765

Elsőrendű kerékpár,

varrógép, sportkocsik, gummik,

alkatrészek,

Pirosedények, konyhaszerek előnyös részlete. Tészták meggyőződnél

Szántó Lajosnál, Református palota,

Gőzfűrdővel szemben.

Ügyvédgyűlés.

A június 26-tól Szegeden tartandó ügyvédgyűlésen résztvevők egy részét magánlakásokban kívánjuk elhelyezni. Felkérjük mindazokat, akik díjazás ellenében hajlandók ezen napokra lakást adni,

jelentkezzenek a **Menetjegyi irodán** (Magyar—Olasz Bank) **Kárász u. 2.**

G. F. B. a tökéletes Bembergselyem harisnya lerakat Pollák Testvérek